

Den
Vernieuwde
Mens

In het leven der

GENADE GODS.

OF

Een beschrijving van de blijkbare uitwerking der waarachtige genade in de kinderen Gods, tot opheldering, en voortzetting van haren geestelijken staat, voorgesteld in tien Oefeningen.

Waar achter gevoegd is

*Een schriftmatige BRIEF, van de Nootzakelijkheid,
Betamelijkheid, en Nuttigheid der Broederlijke liefde, aan het heilige Gereformeerde
Broederschap, dat in de wereld is.*

Door
DIONISIUS BOUMAN,

Krankbezoeker te IJsselstein.

Te AMSTERDAM,
Adrianus en Johannes Douci
boekverkopers. 1726

*uitgegeven na Kerken-ordering, met Approbatie van de Hoog-
Eerwaardige Theologische Faculteit der Academie te Leiden, den 22
Maart. 1726.*

O P D RACHT

Aan de Aller hoog waardigste, verheven Konink Messias,
Kerk-Heer Jezus Christus. .
Mijn over dierbare Heer Meester en Heilvorst; U werd in
alle ootmoed dit Boekje opgedragen, van u onwaardige
aller geringste dienaar.

Heer Jezu lief, ik buig mij nu
Voor u, die ik mij zelfs wil geven.
En draag ten offer op aan u
Dit boek, door uwen knecht geschreven,
Mijn Meester 't is door u geleert,
U wijsheid zij daar door geerd .

O Heer! zal u geringde knecht
Hier door nog zijn om op te bouwen
U Sion, als gij hebt gezegd
Van kinders, dat u nooit zal rouwen,
Geen hoge school heeft mij bereid,
O Neen; mijn Raadsheer u geleid

Moet hier alleen de Kroone prijs
Van hebben, tot in eeuwigheden.
zo' er een Ziel vind enig spijs
Door dit, 't is u tot heerlijkheden;
Ik hebt ontvangen al om niet,
zo geef ik 't ook al die dit ziet.

Ik ben niet waardig 't minste goed
Al wat ik heb is mij gegeven,
Daar gij een niet zo lief door voed

Dus wens ik niets voor mij te leven,
Maar eeuwig zo voor u te zijn,
Ook zielen vangt is winst voor mijn

Heer laat dit u zijn aangenaam,
Wilt het u zegen doen ontvangen,
(Al is het nog zo onbekwaam)
Tot winst van zielen die verlangen,
Op u woord werp ik 't net hier uit,
De vangst is u; O Levens spruit.

Terwijl ik zink in mijn niet neer.
Een zondig stof, wilt u ontfarmen,
Ziet mij in gunst aan heilig Heer,
Ontvangt mij in u liefde armen,
Genade was mijn beed, ik vond
Geen steun dan in u bloed gegrond.

Genade mij het leven geeft,
Genade mij doet adem halen,
Genade mijne ziel aankleeft,
Genade doet mij 't zelfs vermalen
Genade is de enige schat,
Die 't al verwint, en 't alom vat,

t Genade leven hier gezegd,
Na uwen wil van mij geschreven,
Dit hemels pad kies ik oprecht,
Om met mijn Ega te beleven,
Och geeft ons daar toe uwe kracht,
Dat s' in ons zwakheid word volbracht

Een gees'lyk mens dat moet ik zijn,
Om uwe grootheid recht te prijzen,
Zult gij het al ook zijn voor mijn,
U bontgenoot moet ik bewijzen

Te zijn; dat ik op u betrouw,
U woord en eed bestendig houw

Door Kruis wil worden ook geleerd,
In stilheid wil ik voor u buigen,
Van trotsheid blijven afgekeerd,
In eenzaamheid de wijsheid zuigen,
Zo uit u woord, als door 't gebed.
Waar op mijn hart vind lust gelet,

Komt lieve Heer en heiligt mij
'Geheel en al, 'k moet u gans leven:
Want ik moet heilig zijn als gij,
En boven 't ondermaanse zweven,
Geen groter zucht heb ik op aard,
Als heel te zijn met u gepaard.

Stort ook u Geest uit in u Kerk,
Bouwt op 't vervallen Zions muren,
En toont in kracht uw wonderwerk
Aan zoveel dode; vult u schuren,
Brengt rechte tarwe op u dorsvloer,
Dat is n vreugde erfdeelsnoer

Bevestig dan uw's knechten doen
Die trouw doch wenende gaan zaaien,
Weeft gij, ö Kerkheer haar ten zoen.
Dat zij in vreugde schoven maaien,
En zend getrouwe knechten uit
In uwen oogst, die niemand stuit

Geeft d 'Overheden macht en lust,
Kerk voetster heren hier te wezen,
Dat elk u Scepter lieft en kust,
Heid', Jood', Papist u name vrezen,
Tot luister van u Majesteit,

Breid uit u Koninkrijk zeer wijd.

Dit is mijn wens, neemt gunstig aan,
Kroont dit, en zegent al mijn daden
Op u verbond, mijn ziel blijft staan
Ik sterf alleen op u genade,
En wil u dienen; maak 'mij recht,
Mijn Heer, ik blijf u willig' knecht.

D. B O U M A N.

Genade vrucht-lievende

Lezer

Alzo het ons klaar toelicht, dat uit de vruchten het best zal kunnen gezien worden of men staat in de waarachtige genade Gods, waar van niets bij de natuurlijke, en die zeer weinig bij de geestelijke mensen gevonden word, dat daaruit niet zonder reden haar donkerheid en veelvuldige klachten ontstaan; zo heeft men 't gewis in deze ontdekking nodig, dagen van hoogst noodzakelijk te keuren, de vernieuwde mens in het leven der genade Gods op allerlei wijze klaar af te schetsen, op dat elk die, de grond van zijn staat niet kent, dezelve uit de vruchten mocht leren zien, en op dat elk begenadigde meer mocht zoeken vervult te worden met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn tot heerlijkheid en prijs Gods, waar door zij hare roeping en verkiezing zo vast zullen maken, dat ze nimmermeer struikelen. Phil. 1:11. 1 Pet. 1:10.

Immers de Heere Jezus de geestelijken hoedanigheden zijner onderdanen hebbende voorgesteld, in de 12 eerste verzen van Matth. 5 gaat in 't. vervolg van dat, en 't 6^e en 7^e hoofdstuk nader zulks in haar vruchten aantonen, met een alle sinds verbaast makende ernst van opwekking ter betrachting aller deugden. Paulus de ware genade (gelijk doorgaans in al zijn brieven zijn toeleg is) hebbende aangetoond van Romeinen 3:24 tot het 11 hoofdstuk ingesloten, gaat in het 12^e en vervolgens tot het einde van dien brief, de gelovige op het nadrukkelijkste aanzetten tot de beoefening der godzaligheid. En de Apostel Jacobus, zal het ware geloof doorgaans in zijn brief, op het krachtigste uit de werken willen hebben betoogt.

En zo'n bewijs van de ware genade blijkbaar aan de uitwerking, is niet alleen, nodig tot weerlegging degene die de leer van Gods vrije genade, in het zaligen van zondaren in Christus beschuldigen, als maakten die zorgeloze mensen, daar die op het krachtigste tot de heiligheid des levens aanzet; maar is ook gewis voor elk nuttig: want

kent men de zon aan haar licht, de boom aan zijn vrucht, en het leven aan de beweging, zo kent men ook de genade aan het leven der genade, of het geloof door de liefde werkende in alle uit- en inwendige deugden, 't welk nodig is veel te beschouwen, en andere voor te stellen, op dat de genadeloze die hun staat niet willen verdenken, daar door zacht tot het gezicht van zichzelf mogen worden gebracht, om als verlorene tot Christus die gekomen is om zondaren die zichzelf veroordelen zalig te maken gebracht, en op het rechte pad des levens geleid te worden; en op dat de gunstelingen Gods, uit de goede vruchten de ware genade Gods tot Zijn eer in haar mogen leren erkennen, en tot de volle zekerheid voortgaan, om als mannen in Christus, met een gezette vrolijkheid des harten God te mogen dienen, en alzo nader komen dan toen zij eerst gelooft hebben.

Dit aanmerkende, heeft ons bewogen, zulks eenvoudig in tien oefeningen hier voorgeteld, inde name Gods, na hartelijk verzoek in 't ligt te geven, op hoop of het den Heere des oogstens mocht behagen, dat hier door nog menige winst mocht geschieden, en dat we niet alleen die in deze het oog, maar ook die de hand geweest zijn 't samen mogen wederkeren met gejuich dragende onze schoven.

Heeft dan den lezer lust, wij zullen in dit voorhof niet lang blijven staan, maar terstond UE. liever na binnen leiden, om de zaken zelf wat nader te beschouwen, en wij twijfelen niet of ontdekking en deugd lievende zielen, zullen nog al hier en daar haar genoegen, en een warm hart onder de zegen Gods, hoe gering en ongeletterd het instrument is kunnen vinden; niemand neemt het mij kwalijk, de liefde tot Zions welstand dringt dit ten boezem uit, de vrucht hier van zal alleen Gode tot heerlijkheid zijn, En gelijk wij het net niet willen uitwerpen, dan na het woord des Heeren aan de rechterzijde van het schip, zo zal de vangst en winst daar van alleen zijn Godes, en tot dank erkentenis aan die ons in deze geholpen hebben, terwijl wij maar blijven wensen over UE. lezers, genade en vrede van God den Vader, en onzen Heere Jezus Christus.

Amen.

Op den
VERNIEUWDEN MENS
In 't leven der
GENADE GODS.
Door
DIONISIUS BOUMAN.

Dat 's naar de kunst gewerkt; men ziet geen hout of stoppelen
Aan Bouman's net gebouw,
Het pit der waarheid, toont hij geestelijk, klaar en trouw, Om zilver,
goud en steen op 't fundament te koppelen'.

Een kunst, die door den Geest mijn Bouman ingeblazen,
Op ondervinding steunt:
Een arbeid, die op 's Mans godvruchte wandel leunt;
Zie daar 't gebouw staat vast, wat d' afgrond ook mocht razen!

Zie met mij binnen, hoe de kostelijkheden pronken?
Daar is 't aanminnig Beeldt,
Den recht Vernieuwden Mens, door 's Hemels Geeft geteeld;
Die 't opgehelderd oog en reine ziel ontvonken.

Aan deze, gunt het God zijn hoogheid te trompetten; '
Geschapen tot zijn eer!
Wier recht en macht, afdaalt van haar gekruiste Heer:
Een voorrecht trouw te doen, langs de Evangelie wetten.

Terwijl zij hem vereert, door 't heilverbond te staven:
Door 't ruften op zijn Eed:
Door 't kiezen, van het zoet dat God haalt uit haar leed:
Met hem tevreden, wil zij nergens zich verslaven:

Door 't kloppen op de mond en die in 't stof te bergen:
Zo roemt ze Gods bestel!
En draagt zich, in haar ramp, na 's Hemels wijs bevel:
Ja eert hem, door in druk eerbiedig kracht te vergen:

Door op zijn liefde, gunst en bijzijn toe te leggen, .
Aan eenzaam zijn gewent;
Word de Algenoegzaamheid en grootheid Gods erkent:
En, door al de ijdele waan, ootmoedigst hart te ontzeggen:

Zie daar de wondere kracht, van Gods vrijmachte werken,
In 't wel vernieuwd gemoed!
Jehova kroont gewis dit werk en keurt het goed,
Terwijl hij 't hart ook wil met heilbeloften sterken.

Dit kunststuk heeft mijn vriend met levendige trekken
Zo sierlijk afgeschetst
Vrij klaarder als in goud of in Saffieren geëst,
Om 't waar en vals geloof, bevindelijk, te ontdekken.

Het liefdeloos gedrag, gevloeid uit broeder twisten,
Door grievende zijn hart,
Beschouwt hij, neer gebukt, als veler zielen smart,
En toont, hoe Sion hier te jammer zich vergiften.

Zijn liefde boezem, doet zijn vrede en liefde veder,.
Aftekenen, te recht,
Hoe nodig, billijk, nut de liefde zij; en zegt,
Verdeelde Broederen, keer, in liefde en vrede weder.

t O! mocht de Vredevorst, de God der liefde, tonen,
Door 't wonder van zijn macht,
Dat hij de Christenen tot liefde en eendracht bracht!
De God des vredes, vond men zichtbaar bij haar wonen.

De zucht, om 't Liefde beeld, geschilderd in deze bladen,
In zich geheel te zien:
Van 't waanwijs, zondig zelfs, na God in Christus vlien:
Veroorzaakt Broedermin, troost en volmaakt genaden.

Ach! mocht het vleselijk hart, dat geestelijk waant te wezen,
Dat dodelijk zich verleid,
Op letter zonder Geeft een zaligheid verbeid;
Door middel van dit woord en geest, zich zien genezen!

Dus kroon Jehova God, uw onvermoeide pogen
Eerwaarde oprechte vrund!
Vaar voort in 't heilig werk, zo lange als ge immers kunt,
En zie gelovig naar den toeknik Van Gods ogen.

Dus deugdzaam, ijverig en volstandig voort getreden,
Uw vaste en Edele zucht, '
Uw toeleg en uw doen heeft wis eerlang ten vrucht
De ruime leiding in Gods volle zaligheden.

ABRAHAM van LIMBURG Junior

Ziels-zucht op dit Gebouw.

O, Heer op u alleen ik bouwe
'k Erken u voor het fundament,
'k Blijf vast geworteld en geënt
Op u, dat mij zal nooit berouwe:
Maar bouw ik ook nog hout of hooi
Op u mijn rots, 't is mij verborgen
Ontdekt het mij, en wilt verzorgen
Dat ras het vuur verteert het strooi.

O niet als waarheid wil ik planten,
Op deugt te doen ook zijn gezet
Dat hemels leven, na u wet
Is 't dat ik zoek, aan alle kanten.
Want goud en zilver vast bestaat,
U gunst en kragt zal eeuwig blijven,
De Broeders liefde moet beklijven,
Als 't hooi en strooi gebouw vergaat.

Ik weet den dag zal 't haast verklaren
Wat goede stenen zijn geweest,
Och maakt mij hier in onbevreesd.
Dat 't vuur mijn werk dan ook zal sparen;
Wilt gij mij proeven door het vuur
Al was het ook tot zevenmalen,
Laat uwen Geeft mij maar bestralen,
Dan blijft mijn werk van goeden duur.

Mijn eigen zelf moet heel verbranden,
Dat smart'lijk mengt in al mijn werk,
Verbreekt dit gans, weest mij te sterk
Eer 't mij doet smarte, scha en schande.
Ik wens te bouwen nu niet meer
Bouwt gij Heer mij in u ten woning,
Kom, kom Heer Jezus, weest mijn Koning.
Ik wezen wil tot uwer eer.

Pleitgeding tussen de Begenadigde Ziel en de Pretendent Trotsheid.

Wat vuil wil mij verleiden?
Ik hoogmoed kwaad en boos.
Gy zult mij nooit verblijden,
Ja wel doe gij mij koos,
Maar 'k heb u afgezworen.
Nochtans ben ik u Heer,
'k Wil nooit na u meer horen
'k Moet hebben alles, weer,
Ik hoor u niet meer eigen,
De wet geeft u aan mij,
Dat recht moet nu ook zwijgen,
Geen kreuk daar in en zij,
Voldaan is 't lang volkomen.
Wel gij legt onder schuld,
Geen vloek legt op de vrome,
Gy hebt geen wet vervult,
Neen, Jezus heeft 't verkregen
Is dat dan juist voor u?
Voor die 't omhelst verlegen
Ik houw mijn recht ook nu,
'k Ben onder de genade.
Daar wil ik heersen mee
Gy wilt maar zult niet kwaden
Ik daar mijn best ook dee,
Gy zult 'er echter onder
Ik heb veel voet in 't rijk.
Genade heerst te wonder,
Ik echter niet bezwijk.
Wilt gij mijn vijand wezen,
Ik hou mij aan mijn regt,
Ik wil u macht niet vrezen]
Nochtans blijft gij mijn knecht

Maar 'k wil na u nier hore,
Zult gij, mij zijn rebel?
'k Heb Jezus wet verkoren,
'k zal u dan plagen fel,
Mijn Heer zal u beschamen,
Ik zwijgen zal niet stil
Hij doemt u door zijn stramen,
Ik nochtans rechten wil,

Ziele-zucht tot Jezus.

Och Jezus mijne kracht
Hebt gij mij niet bevrijd;
Van wet en hoogmoed's macht?
Na gij mijn Heere zijt?
Dat mij dien vijand kwelt,
En wil mijn heerser zijn,
Helpt mij door u geweld
Uit al mijn angst en pijn.

Jezus beschaamt de zonden.

Weg snood en boos tiran,
Dat mensen kind is mij;
Gy hebt geen regt daar an,
Ik Heer en lossen zij.

Jezus bemoedigt de ziel.

Hebt moet mijn kind ik zal
U sterken in den strijd,
Genaden is u al
Van eeuwigheid bereid.

De drukfouten gelieve den befcheyden Lefer in defc.de regels van boven ge- telt dus te verbeteren.,

Pag-

17 — 34 - ' - vergat - - vergaan
 31 - ' -2 - - - doorde - - en.een
 40 30 - - - weefen - - weenen
 7' - - - 21 - - . * - hy
 81 - - - 22 - - - eer en - - eenen
 109 • - - *3 - • aars - - aards
 149 9 - - - de
 160 - - - 1 - - - God Gods ,
 168 - - - 27 - " - welken - weten
 171 - ' - 28 - - - hen - - hem
 189 - - - 14 - - • almagt cn - almagtigen
 260 - - - 4 * - - gewaat * - geihoet.
 361 • - • 18 - - - fwemmers - iweminer
 275- — 2f - - - icerfte - - loeerfte
 298." - - 31 - - - fy - - ey
 306 - - - If - - - die - - dit'
 3*4 27 - - - begerent - begerens
 329 19 - - — * gy
 3i9 21 - - - daar - - door
 339 - - - 22 - • - dienftknecht dienftknechten
 348 4 - - • ftooten - - floot cn
 349 ' ' " *3 - - - fondenjeeft niet .
 3yr - - - •18 - - - van fyn, leeft niet '
 3P 37 - ' * * » werd
 37* 9 ' ' - een - - en
 377 29 - - - konnen konnen
 392 19 - - - belang • - en belang

Eenige andere druk, fy ffer, en diftindie feylen voorkomende ,
 gelieve den befcheyden Lefer ten goede te verbeteren,

Lijst der Teksten die als de grond van de hoofddelen hier in verhandelt werden.

1. 1 Cor. 2 : 15. Doch de geestelijke mens onderscheid. enz.....12
2. Psalm 145 :3 De Heere is groot en zeer enz.
3. Col. 3:11. Maar Christus is alles ende in allen.
4. Deut. 26 :17,18. Heden hebt gij den Heere doen zeggen, enz.
5. Jeremia 17: 7,8. ' Gezegend daar en tegen is de man,
6. Psalm 94 : 12,13 Wel gelukzalig is de man
7. Psalm 62 : 2. Immers is mijn ziel stil tot God
8. Job 22 : 27,28. Gij zult tot hem ernstiglijk
9. Spreuken 18:1. Die zich afzondert, tracht naar wat begeerlijks; hij vermengt zich in alle bestendige wijsheid.
10. Psalm 19:14. Houd uwen knecht ook terug van trotsheden, Schriftmatige Brief, van de Noodzakelijkheid, Betamelijkheid, en Nuttigheid der Broederlijke liefde, aan het heilige Gereformeerde Broederschap, dat in de wereld is.

De GEESTELIJKE MENS WERKZAAM.

Tekst: 1 Korinthe 2 : 15.

Doch de geestelijke mens onderscheidt wel alle dingen, maar hij zelf wordt van niemand onderscheiden.

Inleiding.

Groot is het onderscheid tussen de natuurlijke en geestelijke mens

§ 1. **N**adat God tot openbarring van zijn macht, rechtvaardigheid en genade, in het Paradijs, uit het vervallen mensdom, een vijandschap tussen het zaad der vrouw en de slang gesteld heeft, is er altijd tussen die beide een groot onderscheid geweest; niet alleen in haar oorsprong, zo dat de onrechtvaardige zijn uit den vader den duivel, uit vlees geboren, en van de wereld: maar de rechtvaardige zijn door het onvergankelijke zaad uit God geboren. Joh. 3. Doch ook in haar uiteinde, dat als licht en duisternis verschilt: want het einde der oprechte vrome zal vrede zijn, maar de overtreders worden samen verdelgt, het einde der Goddelozen word uit geroeid. Ps. 37:37, 38. Maar ook in haar wezenlijke grond; want de natuurlijke mensen zijn vervreemd van het leven, de liefde, en gemeenschap Gods, hun harten zijn boos, hatelijk, en elkander hatende. Maar de geestelijke zijn nieuwe schepselen, rein van harten, die Gode lievende leven. Bijzonder vind men een groot onderscheid in hun verstand, waarvan Salomo zegt, “De kwade lieden verstaan het recht niet: maar die de Heere zoeken verstaan alles”. Spreuken 28:5. Want waar een natuurlijk mens hoe veel, hoe duidelijk en hoe langdurig men hem leert, al is hij ook nog zo schrander van begrip niet te brengen is tot een heilig verstand, daar verstaat een Hemeling, die de zalving van de heiligen heeft, alle geestelijke dingen, hoe eenvoudig hij in de wereldse wetenschap ook is. En niet minder ziet men het in de ongelijke

oordelen, want hoe verkeert oordeelt den onbekeerde zondaar van alle dingen, voornamelijk van het bedrijf, gemoedsgestalte en het einde van de rechtvaardigen, maar hoe rechtmatig oordeelt een heilige van zichzelf, van God, en Zijn werken, en van alle dingen.

Duidelijk van Paulus aangewezen

§ 2. **I**mmers geliefde, dat toont ons Paulus aan, in onze voor gelezen woorden, die wij maar kort over denken, en van het stoffelijke breder onder de inwachting van Gods zegen, zullen zoeken uit te breiden. Nadat dan de Apostel dan in het voorgaande, de dierbare inhoud van het evangelie der vervulling, Waar van dat zij als gezanten Gods bedienaars waren, had voorgesteld; Wijst hij aan het grote onderscheid dat er is tussen de onwedergeborene en vernieuwde mens, betreffende die grote heilzame verborgenheden, zeggende in vers 14. De natuurlijke, of als er eigenlijk staat de ziellijke mens, die niet meer dan de natuurlijke rede heeft, begrijpt of verstaat niet de dingen die des Geestes Gods zijn, in de vorige gemeld, want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat ze door de Geest Gods, die hen ontbreekt, met een geestelijk oordeel moeten onderscheiden worden, doch de Geestelijke mens die door de Geest verlicht en geheiligd is, onderscheid alle dingen, dat is begrijpt, erkend en bedenkt alle geestelijke verborgenheden in des zondaars verlossing ontdekt, na haar bevattingen vermogen, op een geestelijke, gelovige en verrukkelijke wijze. Maar hij zelf word van niemand, immers niet der natuurlijke mensen, onderscheiden, voor geestelijk erkend en geacht.

Wat mensen door geestelijk niet te verstaan heeft

§ 3 **H**ieruit blijkt, dat voor een geestelijk mens niet moet verstaan worden de begaafdheid met haar onsterfelijke Geest, want tot het wezen van een mens, behoort na de oneindige wijsheid Gods, geest en lichaam, en in de vereniging van die twee verschillende delen

bestaat het wezen van een mens, welke delen door de zonden niet ophouden te zijn, maar die de natuurlijkste mensen nog hebben, en in welke beide te verderven in de hel, God Zich aan de ongelovige heilig en rechtvaardig verklaren zal. Matt. 10:28

§ 4. **I**n het algemeen word de bediening van het Evangelie ten dage van het Nieuwe Testament, in tegenstelling van het Oude Testament, een bediening van de Geest der heerlijkheid en rechtvaardigheid genoemd 2 Korinthe 3:6,9, Omdat die een vrijheid van het juk der ceremonie, en een loutere geestelijke bediening stelt: Maar nochtans zijn zij alle, die de leer van het evangelie belijden, met verzaking van de Mozaïsche godsdienst geen geestelijke mensen: Want die dezelve, gelijk vele maar openlijk toestemmen, zonder daar door naar het beeld des Geestes verandert te zijn, of die de leer van Evangelie met de monde belijden en verloochenen met de werken, tonen maar natuurlijke mensen te zijn, de Geest niet hebbende, het was haar beter dat zij de weg der gerechtigheid in zo verre nooit gekend hadden: want hoe zullen wij ontvlieden indien wij op zo'n grote zaligheid geen acht geven? Heb. 2: 3.

§ 5. **O**ok worden eigenlijk voor geestelijke mensen niet verstaan zulke, die enige Extraordinaire gaven des Geestes hebben, in enige kunsten en wetenschappen, gelijk Aholiab en Bezaleël, of bekwaamheid tot enige kerkelijke bediening, als de gaven der gezondmaking, werking der krachten Profetie, onderscheiding der geesten, menigerlei talen, en uitlegging der talen 1 Kor. 12:9; 10. Welke de bezitters wel tot geestige, en voor andere nuttige: maar niet tot geestelijke mensen maakt, zodat als bij die gaven niet komt de ziel veranderende genade van de Heilige Geest, zijn het maar, gelijk Bileam was, natuurlijke mensen, al waren ze tot de grootste geletterdheid, welsprekendheid, en bediening, het zij Apostel, Profet, herder, leraar, Paus, Kardinaal, Bisschop, gekomen. ,

6 § **D**e zogenaamde Geestdrijvers, die voorgeven, dat ze enkel door

de Geest, zonder het woord, dat door hen genoemd word een dode letter, leven, zijn ook juist, gelijk zij zeggen, geen geestelijke mensen: Want hoewel niemand, dan die door den Geest geleid word geestelijk, en het Woord Gods zonder de Geest een dode letter is, het welk uit zichzelf geen zondaar tot bet geloof en de bekering brengen kan, zo behaagd het doch God dat Zijn Woord en Geest te samen gaan, Jes. 9:11. en dat het Woord door de ingeving des Geestes beschreven, ook door die zelfde Geest zal verstreken tot een gezegend middel, om het geloof in het hart van de uitverkorene niet alleen te planten of te beginnen, maar ook op te bouwen en te volmaken. Rom. 1:16. en 10:17. Ef. 4:11 en 12. en haar langs die regel tot de heerlijkheid in te leiden. Gal. 6:16. Dus kan geen Geestdrijverij voor Goddelijk geacht worden, als die geschied na het geopenbaarde Woord Gods: Want dezelfde Geest die in het Woord spreekt, die spreekt ook in het gemoed een en het zelfde, en zo getuigt de Geest in het hart van de uitverkorene dat de Geest de waarheid is. 1 Joh. 5:6. Een mens noch niet Geestelijk, als die dat Woord lief heeft, onderzoekt, overdenkt en daar na wandelt zo dat men zou mogen zeggen tot die gewaande Geestelijke, “gij weet niet van hoedanige Geest gij zijt. Luc. 9:55.

En wat Geestelijke mensen zijn

§ 7. **M**aar voor; een geestelijk mens word soms in de Heilige Schrift verstaan zo'n gelovige, die in enige extraordinaire gaven des Geestes uitmunt, zo zegt Paulus in 1 Kor.14:37. “Indien iemand meent een Profeet te zijn of geestelijke, die erkenne dat hetgeen ik schrijve des Heeren geboden zijn”, ook, worden de vaders in Christus, die verder in de kennis en liefde Gods als andere gekomen zijn, geestelijke genoemd. 1 Kor. 3:1. En ik broeders en kon tot u niet spreken als tot geestelijke: maar als tot vleselijke, als tot jonge kinderen in Christus. Waar de Apostel voor geestelijke verstaat de zulke, die de Goddelijke waarheid onderscheidenlijk kennen, ten grote dele daar door geheiligt zijn, en tot de volmaaktheid voortvaren: En door vleselijke, niet zulke die geheel in het vlees zijn, en naar het vlees

leven zoals Rom. 8:1:8. maar die als jonge kinderen in Christus, uit zo'n ongeregeld volk als de Korintiërs, toen eest door het Evangelie geteeld waren, en nog zeer weinig kennis van de Goddelijke waarheden, doding der verdorvenheden en ware heiligheid bezaten. Bijzonder die kinderen, die de Heere ter heerlijkheid heeft ingeleid, welke van alle zonden en het zinnelijke gezuiverd zijnde; God aanschouwen, enkel leven, en hem in volmaakte liefde kennen gelijk zij gekend zijn; worden in volle kracht Geestelijk en Geesten der volmaakte Rechtvaardige genoemd. Hebr. 12:23.

§ 8. **M**aar ook zijn dat Geestelijke mensen, die de Heere in Zijn eeuwige liefde gekend, krachtdadig geroepen, gerechtvaardigd, en geheilgd heeft; Welke verheven werden boven de natuur en het natuurlijke, hun harten openen voor de werking des Geestes, die in haar komt wonen en leven, Waar door zij op een innige verborgen wijze met hem verenigt worden, en gemeenschap krijgen aan het leven des Geestes; Welk geestelijk zaad van de ziel ontvangen, steeds aangroeit, totdat het nieuwe geestelijke schepsel hier uit geboren word, en dat hij *verandert in de Geest zijns gemoeds, den nieuwe mens aan doet, en Christus in hem geboren en een gestalte gekregen heeft, en dat het oude voor bijgegaan*, en alles nieuw geworden is. Rom. 12:2. Ef. 4: 24. Gal.4: 19. 2 Kor. 5:17. Waardoor dan die geestelijke mens gedurig leeft, in de kennis, en oprechte liefde Gods, zodat hij de Heere in liefde, gelijk een man zijn vrouw steeds aankleeft, en die de Heere zo aanhangt, *die is een Geest met Hem*. 1 Kor. 6:17. deze is uit God geboren, en daarom hem gelijk; Want die mens, en al hetgeen in hem door de Heilige Geeft veroorzaakt is, dat is als doorgaans het gegenereerde of gebaarde, den genereerde of de baarder gelijk: *want het gene uit de Geest geboren is, dat is Geest*. Joh. 3:6.

§ 9. **E**n hoewel nu de ene meer de andere minder Geest en geestelijkheid bezit, echter zijn al die uit God geboren zijn, en niemand anders, ware Geestelijke mensen, die alleen gezaligd eeuwig met God leven zullen. En daarom die het welwezen van zijn kostelijke ziel bemint, en getrouw met zijn zichzelf zoekt te handelen,

zal he hoognodig achten zichzelf nauw te onderzoeken, niet zo zeer de tijd wanneer, de plaats waar, en het middel waar door hij uit de Geest geboren en geestelijk geworden is; Dat ieder niet kan aanwijzen, omdat God hier in verschillende wegen houdt met Zijn eeuwige geliefde, die alle vol wijsheid en aanbiddelijk zijn, als wel dat zij de Geestelijken mens in al zijn geestelijke hoedanigheden beschouwen, welke wezenlijk in alle een zijn, die dan ook gewisselijk zo wij geestelijke mensen zijn, in ons moeten gevonden worden; waartoe het nodig zal zijn dat wij zien, waar van de ziel moet worden geledigd, dan waar in de geestelijkheid der kinderen Gods wezenlijk bestaat, en welke de oorzaak van alle geestelijkheid in den begunadigden is.

Hoe zij geestelijke mensen worden

§ 10. **H**et is zeker dat niemand onder alle de kinderen Adams van nature geestelijk is: maar zij alle uit vlees geboren, zijn vlees en vleselijk, onder de macht der zonden, kinderen des toorns, tot alle goede werken onbekwaam, en geheel machteloos, om zo min haar natuur van vleselijk geestelijk te maken, *als een Moorman zijn huid, of een luipaard zijn vlekken kan veranderen*. Jer.13: 23. Maar als nu zo een van God vervreemde zondaar, aan welke God zich wil ontdekken, een geestelijk mens zal worden, moet hij eerst gebracht worden binnen in zichzelf, waar hij zich natuurlijk en wanhopig¹ ellendig leert kennen, dat hij geheel verblind en van God vervreemd is, dat zijn wil boos, wederstrevende, en zijn bedenken vijandschap is tegen God, *welke zich de wet Gods niet en onderwerpt; want het kan ook niet*. Rom. 8:7. Dat zijn consciëntie besmet, zijn hartenogen ongeregeld, al zijn leden wapenen der ongerechtigheid zijn, en dat hij als een geheel verlorene machteloos om zich te herstellen, onder de heerschappij der zonden, en de vreselijke vloek legt.

§ 11. **A**ls dan de ziel na binnen is geleid, en ziet dat ze geheel arm,

¹ desperaat

jammerlijk, blind, en naakt is; zo verwekt zulk een gezicht de uiterste verlegenheid en droefheid, niet zozeer om de aanstaande vreselijke straffen der zonden, als wel omdat de zonden in haar eigen staat zo onbetamelijk, walgelijk, en verschrikkelijk is; Waardoor dan het hart geheel verbroken, verflagen, en week word, als was voor het vuur dat wegsmelt in een vloed van tranen, en dan een stenen in een vlezend hart verandert word, dan veroordeeld de armen zondaar zichzelf, en gaat gebukt, belast en beladen, onder de ondragelijke last der zonden, Waar door de gedachte dat hij niets is, en niets vermag, die wel eer bij hem waren worden neder geworpen; en hij zichzelf ziet met veel droefheid, dat hij is de grootste, gruwelijkste, machtelooste der zondaren, waar over hij bitterlijk weent, tot God roept, *zijt mij zondaar genadig*, en tot de gezanten Gods met een walg aan zichzelf zegt. *Wat moet ik doen om zalig te worden?* Luc. 18:13. Hand. 16: 30.

§ 12. **E**n dit is niet een droefheid der wereld, om wereldse dingen, of een schrik van de consciëntie, die de zondaar van God doet vlieden, gelijk die was in Kain, Saul, en Judas; welke de dood werkt, en de verdoemde tot een eeuwige hel is, *maar een droefheid naar God, werkende een onberouwelijke bekering tot zaligheid.* 2 Kor. 7: 10. en dus een heilzame droefheid na de wille Gods, en tot God leidende, zodat de bedroefden hier door word een hater, vlieder en doder van de zonden, om niet meer de zonden te dienen: Want hier door word het vlees, den oude mens, en het lichaam der zonden, dat den gehele mens heeft besmet, gekruist, gedood, en te niet gedaan, met haar zelfs bewegingen en begeerlijkheden. Zo dat zij die de bitterheid van de zonden eens recht hebben gevoeld, niet meer de zonden doen, of met vermaak doen kunnen, noch die zal over haar nooit meer heersen: want deze zonde stervende droefheid, welke niet straks weer verdwijnt gelijk die, die uit een natuurlijke overtuiging is veroorzaakt, uit de grootheid van Gods oordelen, of uit een ernstige Predicatie in de natuurlijke mens wel eens ontstaat: maar tot dat de mens geheel geheiligd is, altijd blijft in de grond van het hart, waar door het werk des duivels in de ziel verbroken, de alles verdervende hoogmoed uitgedreven, en de liefde tot de zonden als een kanker des Geestes afgestoken word; en door deze nederig makende droefheid,

die de bezitter zijn zelfs voor God zich het minste goed niet waardig doet achten, en een ander uitnemender dan hem zelve erkennen, bewaard de Heilige Geest het goddelijke gewerkte in hem. Want hij is met de ootmoedigheid bekleed, zo dat in zijn gedachte, woorden en werken betoont word, dat hij van Jezus geleerd heeft, *nederig van hart te zijn.*

§ 13. **D**eze Geestelijke ootmoedigheid, is geen natuurlijke nederigheid, welke soms het humeur van sommige natuurlijke mensen en van enige wijsgeren onder de heidenen wat eigen is geweest: maar is daar in van alle natuurlijke ootmoedigheid onderscheiden, dat de zondige eigen liefde (die doorgaans in de natuurlijke mens heerst, en om welk te vervullen hij alles doet, zelfs de betrachtting van al zijn ingebeelde Godsdienst) hier door uit het hart word gedreven; waar door hij van al dat eigen beogen, om van de mensen geacht en geëerd te worden, eigen profijt, het zij van geschenken, gevorderd te worden tot enige profijtelijke² bediening, en eigen vermaak; tot het beogen van de zuivere liefde en eer van God word overgebracht: Want niets is verderfelijker, en niets kan minder met den geestelijke mens bestaan, dan de zondige eigen liefde, zo en is er ook geen zuiverder geestelijkheid als in de ware verootmoedigde, waar de afgod van eigen liefde gedood, en als Dagon voor de Ark word neder geworpen, en de ziel niet meer haar zelfs is nog leeft: Want als de eigen liefde (niet die wettige genegenheid tot eigen onderhoud, die een richtsnoer is van de liefde van de naasten; nog die welke de mens heeft tot zijn eigen eeuwige zaligheid, dat de wezenlijke weg des zondaars tot God is: Maar die eigen liefde van zelfbehagen, te menen dat men wat is, en iets te doen om zelf iets te zijn) is uit het hert gedreven. Zo vraagt men niet meer, wie is de meeste onder ons? of men wil niet meer met Diotrefes onder alle de eerste zijn; maar men word in zijn eigen ogen dwaas, nietig, niet voor zich: *ja een kindeken om het Koninkrijk der Hemelen*

² profitabele

§ 14. **W**aar uit blijkt, met wat recht de Heere Christus Matth. 16: 24. Dit als het eerste en alle nodigste voorstelt; *zo iemand achter mij wil komen*, dat is die mijn discipel wil zijn, *die verloochenen zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge mij*. Welke verloochening niet alleen bestaat in een verzaking van alle goddeloosheid en wereldse begeerlijkheden, Tit. 2:12. Van alle eigen gerechtigheid, om als een godloze in Christus uit genade gerechtvaardigd te worden, en in een kleinachting van de goederen der wereld, niet aanmerkende de dingen die men ziet, maar die men niet en ziet, welke Mozes de schatten van Egypte deed verwerpen, de beroving hare goederen met blijdschap aanzien; maar ook dat men om Jezus wil gewillig alle smaad, vervolging, en kruis in liefde omhelst, en zichzelf verlieze, met verwerping van zijn eigen verstand, wil, zin, oordeel, gedachten; en dat men ledig van eigen liefde, zichzelf voor de genade des geestes (die gewoon is het ledige hart dat in de grond vernedert is te vervullen) ontvangbaar stelle, zonder welke de ziel onmogelijk door koning Jezus als een alleen heerser kan ingenomen worden.

§ 15. **E**n als de ziel door haar eigen kennis; droefheid in geloof, en verloochening; ledig gemaakt is, word haar de Heere Jezus met al zijn Zaligmakende verdiensten tot verzoening door het geloof in Zijn bloed door het Evangelie voorgesteld, dierbaar; tot welke zij als een arme, verslagene, dorstige, met groot verlangen en liefde haar ganse toevlucht neemt, die zij met al zijn kostelijke verdiensten aangrijpt en omhelst, aan wien zij zich geheel overgeeft, die zij aankleeft, zodat nog dood nog leven haar van hem kan afscheuren, dien zij haar eigen maakt als haar verlosser, haar Heiland en haar deel; op wien zij zich vertrouwt als op een Rotsteen, en haar behoudenis vestigt, verzekert zijnde dat hij haar tot heerlijkheid van Zijn naam volkomen kan en ook wil zaligen; en dat het ware rechtvaardig, heilig, en heerlijk makend geloof der uitverkorene Gods; dat genoemd word het getuigenis Gods aannemen, de Zoon te aanschouwen, te hongeren en te dorsten naar Zijn gerechtigheid, tot Hem te komen, Hem aan te

grijpen, Hem te kussen, zijn hart aan hem te geven, zichzelf te onderwerpen onder het Evangelie van Christus, om na deszelfs inhoud te willen gezaligd worden, en een vast vertrouwen op de levende God. Joh. 3:33. en 6:40. Matth. 5:6; en 11:28. 2 Cor. 9:13. Jer. 17:7. welk geloof is een vrucht en werk van de Heilige Geest, en een beginsel van de geestelijke mens; Want dit dierbaar geloof verheft de mens boven de natuur en rede; Waar door hij zichzelf, de wereld, en de Satan overwin; en God de eer van zijn waarheid, rechtvaardigheid, heiligheid, barmhartigheid, algenoegzaamheid, en getrouwheid geeft, Daar boor de zondaar met Christus verenigt, zijn hart gereinigd, en hij ter heerlijkheid Gods ingeleid word.

§ 16. **D**aar de Heilige Geest het geloof (dat als de baarmoeder is van alle geestelijkheid en vernieuwing) werkt, daar verlicht Hij de ogen des verstands, om God en Christus te kennen, zo dat ze door en in de Geest der wijsheid, en der openbaring in Zijn kennis onderzoekende en begrijpen de dingen die des Geestes Gods zijn. Hij leid haar in het geestelijk heiligdom, *daar zien ze met ongedekte aangezichte in klaarheid Gods sterkte en eer, Hij geeft zijn wetten in haar verstand*, en maakt haart in het verborgen wijsheid bekend; Zo dat ze zien de wonderen Zijner wet, welke volmaakt, heilig, goed en geestelijk is; en zo word de gehele ziel en al haar werkingen met dit licht doorstraalt. 1 Kor. 2:10, 12, 14. Ps. 63:3. Hebr. 8. 10. Dit word terecht genoemd een *wijsheid die van boven is*, een Geestelijk verstand, een verborgen theologie, een wetenschap aller wezenlijke dingen; Welke door de Geest Gods aan de God geliefde in het hart word geleert, die de wereld niet en kent, noch door geen oefening van letterstudie der boeken en Hogeschool verkregen word. Jac. 3:17. Col. 1:9.1 Joh. 2:20

§ 17. **A**ls dan het verstand geestelijk verlicht is, zo moet ook het oordeel, dat alle goed, en kwaad weegt en vonnist, mede Geestelijk zijn; welke daar in bestaat, dat het alle dingen niet volgens natuurlijke driften, of dat er voor het vlees profijt, eer en vermaak in legt, maar na waarheid als een rechte weegschaal, voorzichtig en rechtmatig oordeelt en vonnist, nadat de dingen en daden in haar wezen zijn, en

zij met de billijkheid van het recht Gods, en het redelijke schepsel overeenkomen, verwerpende al het kwade, en verkiezende al het goede, en zo onderscheid een Geestelijk mens, door een vernieuwt oordeel, alle dingen, en voegt altijd Geestelijke dingen, met Geestelijke dingen samen. 1 Cor. 2: 13-15

§ 18. **E**n als het oordeel gaat over des mensen eigen werking, zo word dat consciëntie genaamd, *die getuigt en beschuldigt, of verontschuldigt*, en na dat deze bewustheid van haar eigen staat en daden goed of kwaad zijn, dat het geweten zelf oordeelt, daarna zo verblijd of bedroeft ze de mens, en dat is de werking van de consciëntie in het algemeen, maar als de ziel door het geloof in het bloed van Christus met God bevredigt, en van zonde, bedrog, en de dode werken gereinigt en de mens in alle tere Godvruchtigheid geestelijk voor God en de mensen leeft, zo word de consciëntie, wegens dezelfs goede, vrolijke, en aangename bewustheid en getuigenis, een goede consciëntie genaamd; die dan een vrede in het hart geeft, die alle verstand te boven gaat, en hen is als een gedurige maaltijd; Welke vernieuwde goede consciëntie of hart, eigen aan de geestelijke mens, hem niet veroordeelt, maar vrijmoedigheid tot God geeft, om Hem met diepe nederigheid, en nochtans in een kinderlijke vrijmoedigheid, te vragen of manen, om de volbrenging van Zijn beloften, door de opstanding van Jezus Christus. Hebr. 10:22. Hand. 23:1; 1 Joh. 3:2; 1 Pet. 3:21

§ 19 **D**och het verstand, met al haar vermogen, word niet alleen verlicht om te beschouwen, en wijselijk te oordelen, maar de wil word ook geneigd, om het gekende goed, te beminnen, en met God één en het zelfde te willen: Want God schrijft Zijn wet in haar verstand en in haar hart, en maakt haar tot een leesbare brief van Christus, *die geschreven is niet met inkt, maar door de Geest des levendige Gods, niet in stenen tafelen, maar in vleze tafelen des herten*. Jer. 31:33; 1 Kor. 3:3. Waardoor de wil zich geheel overgeeft aan de wil van God met onderwerping, zeggende, *Heere wat wilt gij dat ik doen zal*. Hand. 9:6. Dat in de Schrift genaamd word, *God zijn hart*

geven, een volkomen hart, en een gewillige ziel. Spreuk. 23:26. 1 Kron. 28:9. En hoewel de Heilige Geest de wil aan de wil van God onderwerpt (Waar in haar geestelijkheid bestaat) zo word daar door de vrijheid van de wil niet verbroken, terwijl die niet bestaat in een onverschillig willen van goed of kwaad, maar in een behagen en vrijwillig genoeg te scheppen in het goede; en zulks is niet te zeggen, hoe verborgen de Heilige Geest de wil van de mensen buigt en leid van het natuurlijke tot het geestelijke, en met wat een volkomen behagen en gewilligheid de wil van een geestelijk mens in het Gode behagelijke werkzaam.

§ 20. **E**n wiens wil met de wille Gods verenigd is, van die zijn ook zijn gedachten geestelijk, niet gelijk die in de natuurlijke mensen voor een korten tijd, en ook wel tegen haar genoeg in hun van God eens worden bewerkt, maar zo dat het hart door de Heilige Geest gereinigt, gelijk een zuivere fontein gestadig geestelijke gedachten opgeeft: *Want een goed mens brengt het goede voort, uit de goeden schat zijns harten*; en deze gedachten zijn niet alleen werkzaam omtrent Geestelijke dingen; maar ook tegelijk op een geestelijke wijze, dat is, met eerbied liefde en blijdschap; Zo dat geestelijk te denken omtrent geestelijke dingen, is het ware geestelijke leven, en als het element der geestelijke mensen; die al haar gedachten hebben, en nog zoeken gevangen te leggen onder de gehoorzaamheid aan Christus, *de wet des Heeren overdenken nacht en dag*, en zeggen kunnen: *Hoe kostelijk zijn mij, o God! uwe gedachten doorgrond mij, en kent mijn harte, beproeft mij, en kent mijne gedachten*, Ps. 139: 17,23. *Want die na den geest zijn bedenken, dat des geestes is*. Rom. 8:5.

§ 21. Waar de gedachten tot God bepaalt zijn, daar is de begeerte der ziele ook geestelijk: want gelijk er geen waardiger overdenking is, als het geestelijke op een geestelijke wijze, zo en is er ook geen begeerlijker voorwerp, als God en Zijn liefde; *Want al wat aan hem is, is gans begeerlijk, tot Zijn Naam, en tot Zijn gedachtenis, is de begeerte harer ziele, gelijk een dorstig hert schreeuwt na verse wateren*. Cant. 5:16, Jer. 26:8. Welke begeerte in haar geen driftige lust is die haar plotseling invalt, en als een morgen wolk ras vergaan, en niet